

HEKİMİN KALEMİNDEN

Halkı Aydınlatma Çabaları

Prof.Dr. ÖĞSEV DÖRTLEMEZ
(Kardiyalog)

Damar sertliği hastalığı (Ateroskleroz) dünyada ve Türkiyede ölüm nedenleri arasında kanser ile adeta yarışır durumdadır. Türkiyedeki tüm ölüm nedenlerinin % 45'i bu illet yüzündendir. Değişik ülkelerde bu ölüm oranı biraz farklıdır. Örneğin Amerika Birleşik Devletlerinde ve Finlandiyada çok yüksek, Japonyada en az, Türkiyede ise orta sıklıkta bir yerdedir (% 45).

Ateroskleroz değişik klinik tablolarla kendini belli eder; ya kalb damarlarının tutulması (Koroner arter hastalığı) tipinde olup, miyokard infarktüsüne kadar gider veya hipertansiyonla seyredip, beyin damarlarının da tutulmasıyla inme (felç) ile sonuçlanabilir. Bazen de etraf damarlarını tutarak bacaklardaki temiz kan damarları (Arter) nın daralması, tıkanması sonucu yürüme zorluğu (baldır adalelerine gelen kramplar nedeniyle), parmaklarda yaralar, gangrenlerle kendini gösterir.

Her ne şekilde olursa olsun hastalık başlamadan önce önlem alınırsa korunabilme de o kadar yüksek oranda olur.

Damar sertliğine neden olan faktörlerin bir kısmı değiştirilemez, bir kısmı ise değiştirilebilir. Değiştirilemeyen faktörlerin başında genetik özellikler, yani soya çekim gelir. Ailesinde, birinci dereceden akrabalarında bu hastalık varsa, bu kişilerin daha dikkatli olup; değiştirilebilen faktörler açısından uyanık olmaları gerekir. Bunlar da şeker hastalığı (Diyabet), yüksek kan basıncı (Hipertansiyon), Kan yağlarının yüksekliği, şişmanlık, sigara (Nikotin) ve çevresel negatif etkiler (Stres) dir. Kan basıncı, kan şekeri ve kan yağlarının yüksekliği, şişmanlık, sigara ve kısmen de olsa çevresel etkili gerilimler (stres) kontrol edilmesi mümkün olabilen nedenlerdir.

Bu çok önemli, hayati hastalıkla kliniğimize yatan veya polikliniğimize başvuran yüzlerce, binlerce kişiye birebir hizmet vermeyi az görerek daha geniş kitlelere anlatmayı, onların yanına giderek aydınlanmalarını sağlamayı görevlerimiz arasında saydık.

2000 yılının başında, düşüncemizi Gazi Üniversitesi Kardiyoloji Ana bilim dalı başkanı olan eşim Prof. Dr. Halis Dörtlemez ile beraber diğer öğretim üyesi arkadaşlarımıza açtığımızda hepsinden tam destek aldık. Amacımız, günlük yaşamımızda iç içe olduğumuz, bazen farketmediğimiz bazen de bile

bile yaptığımız hataları, kimi zaman da yanlış olan yaşam şekillerimizi insanlarımıza anlatarak bu % 45'lik oranı daha aşağılara çekebilmek için onları aydınlatmaktı.

Bu ciddi ve hiçbir maddi karşılığı olmayan çalışma için önce Dekanlığımızın iznini aldık. Daha sonra Kültür Bakanlığından destek istedik. O günki Bakan Sayın İstemihan Talay, bu işlerle ilgili "Halk Kültürleri Araştırma Geliştirme Genel Müdürü - HAGEM" Sayın Seyhan Livaneli hanımı bize yardımcı olmak üzere görevlendirdiler.

Organizasyonu Kültür Bakanlığı yapacak, bilimsel yönünü yani konferansları da biz verecektik. Kliniğimizdeki diğer altı öğretim üyesi (Doçent ve Profesör) arkadaşlarımızla konuları paylaştık. Hepimiz Halkın anlayacağı bir dille, "Tıbbi deyimlere ve kelimelere" yer vermeyecek, öz Türkçe konuşacaktık. Daha da ilgilerini çekmek, tekdüzelikten kurtarmak ve dikkatlerini çekmek için slaytlar yaptırıp, karşılıklarına öyle çıkacaktık. Her konuşmacı on dakikadan fazla konuşmayacaktı ve programın orta yerinde bir zamanda da yine bize destek olan ilaç firmasınınca sağlanacak meyve suyu ve kuru pasta ikram edecektik. Dinleyicilerden bu hizmet karşılığında hiçbir ücret alınmayacaktı.

Organizasyonlar tamamlandı, iş önce Ankara'nın yakın ilçelerinden başlayacak alacağımız yanıtı göre de civar il ve ilçelere gidecektik. Kararlaştırılan program gereği Yenimahalle ilçesinden işe başladık. Belediyenin bizim için ayırdığı salonda dinleyici olarak on-onbeş kişiden fazla kimse yoktu. Biz konuşmacılar, Kültür Bakanlığı görevlileri ve ilaç firmasının temsilcileri onlardan daha kalabalıktık. Hepimiz çok bozulmuştuk ama dinleyen üç kişi de olsa ve mademki biz bu işe başlamıştık, devam edecektik.

İkinci konferansımız Çankaya ilçesindeydi; Bize Kenedi caddesinin başındaki Kültür Merkezinin salonu tahsis edilmişti burada yirmi-yirmibeş kişiye hitap ettik. Bozgunumuz biraz daha artmıştı. Arkadaşlarımızın bir kısmı "devam etmeyelim" kararı için bizi zorluyorlardı, biz de onlara devam için baskı yapıyorduk.

Üçüncü konferansımızı Keçiören de verecektik. Seyhan Livaneli hanım bir düşünce öne sürdü: Bu konferansa bir sanatçı getirecekti, belki o zaman daha geniş bir halk kitlesini aydınlatma şansımız olabilirdi. Ses ve saz ustası, Kültür Bakanlığı sanatçıların Sayın Musa Eroğlu bizimle beraber olacaktı.

Keçiören Belediyesi bize Yaşlılar Yurdu salonunu ayırmıştı. Salonda beş-altı tane yurttan kalan yaşlı vatandaşımız vardı. Dışarıda da Belediye Başkanı dahil, belediyede çalışanlar ve epeyce kalabalık bir dinleyici toplandı.

Moralimiz düzeldi, konuşmalara başlamak üzere salona girdik fakat dışarıdaki kalabalıkta en ufak bir kıpırdanma yoktu. İlan ettiğimiz saatte konferansa başladık. İçerideki beş-altı yaşlı kah kendi aralarında konuştular, kah dinlediler, bir-ikisi de sıkıldı ve dışarı çıktı.

Sonuçta yine biz söyledik, biz dinledik. Konuşmalar bitti; salonun kapısı açıldı. Sayın Musa Eroğlu sahnede yerini aldı. Başta Belediye başkanı, çalışanları ve halk salonu bir anda dolduruverdiler. Biz konuşmacılar çok kısa bir süre salonu terkedip etmeme tereddütü yaşadık fakat sayın Eroğlu bize destek için gelmişti. O'na ve Kültür Bakanlığına bu saygısızlığı yapmamamız gerekiyordu. Oturduk, konseri dinledik. Sanatçı hakettiği alkışı aldı. Belediye Başkanı bizleri odasında çay-kahve içmeye davet etti, mazeret bildirerek ayrıldık.

Bu olayı yaşadıkdan sonrak "Halkı Aydınlatma Konferansları"na devam için ne arkadaşlarımızı ikna edebildik, ne de bizde bir şevk kalmıştı. Kültür Bakanlığına ve ilaç firmasına teşekkürlerimizi bildirip, noktamızı koyduk. Ne yapabiliirdik ki?

Bu yaşadıklarımız bizi çok şaşırttı. Toplumumuzu aydınlatmak, bilgilendirmek, uyarmak ve korumak için onlara nasıl yaklaşmamız, nasıl bir yöntem uygulamamız gerekiyordu?

Kitap, mecmua, gazete okuma, televizyonların ciddi konulardaki eğitici, öğretici fikir üreten oturumlarını izleme alışkanlığı olmayan (bu oturumların gece yarısından sonra ki saatlerde olması niyeyse?) bir topluma can sağlıkları ile ilgili konuyu, ayaklarına kadar gitsekte cazip kılamamıştık.

En son Keçiören'deki bozgunumuzda eğer Belediye Başkanı ve beraberindeki Belediye çalışanları konserden önce bizi dinlemek üzere salona girmiş olsalardı, eminimki dışarıdaki o kalabalık bize değil, başkana hoş görünmek için salona gireceklerdi.